بسم الله الرحمن الرحيم

Haberlere Bakış

15/11/2026

*** Kazak Atom Enerjisi Ajansı Başkanı Almassadam Satkaliyev, ülkenin ilk nükleer santrali (AES) projesi hakkında güncelleme paylaştı. Balkaş Nükleer Santrali'nin inşaatına 2027 yılında başlama olasılığı var.**

Satkaliyev'e göre, bu senaryo için gerekli sözleşme çerçevesi zaten mevcut. Zira ajans başkanı, Antalya'daki 2026-Dünya Atom Günleri forumu marjında gazetecilerin sorularını yanıtlarken şöyle dedi: "Bildiğiniz gibi, bu baharda, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in Kazakistan'a yaptığı resmi ziyarette, Rosatom direktörü Aleksey Likhachev inşaatın 2027'de başlayabileceğini duyurdu. Gerçekten de, Rosatom, Kazakistan Nükleer Santralleri, Hükümet ve Atom Enerjisi Ajansı arasında oldukça başarılı ortak çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu yıl, Rusya Federasyonu ile hükümetlerarası bir anlaşma imzaladık. EPC sözleşmesi imzaladık ve tüm gerekli ek binalar üzerinde yapıcı müzakereler yürütülüyor. Bu, nükleer santralin yakın gelecekte inşasına başlamak için temel oluşturuyor."

İnşaatın, ancak ilgili lisanslar dahil olmak üzere tüm Kazak yasal gereklilikleri sağlandıktan sonra başlayabileceğini belirten Satkaliyev şunları söyledi: "Rosatom'un potansiyelini, yabancı projelerdeki benzersiz deneyimini ve Kazakistan'da seferberlik ve inşaat çalışmalarına başlamak için ilgili lisansı alma hazırlığı seviyelerini anlıyoruz. Yani, tüm Kazak yasal gereklilikleri yerine getirilirse, 2027'de Rosatom devlet şirketinin Kazak ortaklarıyla birlikte inşaata başlayabileceğini anlıyoruz. Anlaşmalarımızın uygulanması için tam olarak bu senaryoyu planlıyoruz ve Devlet Başkanı'nın talimatlarının yerine getirilmesini sağlamak için elimizden geleni yapacağız." (Kazinform Haber Ajansı, 13 Kasım 2026)

Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki; Rusya ile Kazakistan arasındaki ilişki, eşit iki devletin stratejik ortaklığı ilişkisi değil, Rusya'nın sömürgeci hegemonya kurduğu ve Kazakistan yönetiminin bu nüfuza boyun eğdiği bir bağımlılık ilişkisidir. Bu yüzden Kazakistan yöneticileri dış politikada ve güvenlik meselelerinde bağımsız hareket edememekte, aksine yönetimler iktidarlarını koruyabilmek için Rusya'nın siyasi ve askeri desteğine sığınmaktadır. Zira Rusya, Kazakistan'ın iç işlerine müdahale etmek için, Kazakistan'ın da üyesi olduğu Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü'nü (KGAÖ) kurmuştur. Bunun en çarpıcı örneği, 2022 protestoları sırasında KGAÖ güçlerinin ülkeye çağrılmasıdır.

Rusya'nın Kazakistan üzerindeki bu hegemonyasına rağmen Kazakistan, sadece Rusya'nın değil, aynı zamanda ABD ve Çin gibi küresel güçlerin de menfaat çatışması yaşadığı bir saha olmuştur. Bu üç küresel güce kısaca değinmek gerekirse:

Rusya: Rusya'nın Orta Asya stratejisi, İmparatorluk statüsünü korumak, alternatif nüfuz merkezlerinin ortaya çıkmasını engellemek ve İslam faktörünü sıkı bir denetim altına almak gibi birbiriyle bağlantılı üç dürtüye dayanmaktadır. Bu yüzden Kremlin, Kazakistan da dahil olmak üzere bölgeyi nüfuz alanı içinde

tutmaya çalışmaktadır; bunu ise sadece dış politikadaki konumunu korumak için değil, aksine aynı zamanda iç parçalanma süreçlerinin ortaya çıkmasını önlemek için de yapmaktadır. Rus stratejik düşüncesine göre, “arka bahçeyi” kaybetmek, zaten ideolojik bir zayıflık yaşayan birlik içindeki çatlakların artması anlamına gelmektedir.

Çin: Çin'in Orta Asya'ya yönelik stratejisi, ilk etapta genişlemeye değil, aksine ekonomik nüfuz kazanmaya ve teknolojik kontrolü dayatmaya dayanmaktadır. Zira Çin'i Kırgızistan ve Kazakistan üzerinden Avrupa'ya bağlayan otoyollar ve demiryolu hatları inşa edilip modernize edilmiştir. Ayrıca Çin-Kırgızistan-Özbekistan demiryolu hattı da inşa edilmektedir. Türkmenistan'dan Özbekistan ve Kazakistan üzerinden Çin'e uzanan gaz boru hatları faaliyete geçmiştir. Ayrıca Horgos kavşağı da dahil olmak üzere Kazakistan-Çin sınırındaki kuru limanlar da genişletilmiştir. Yine enerji projeleri, elektrik hatları ve sanayi bölgeleri de finanse edilmektedir.

Amerika: Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Amerika, bağımsızlık destek programları, nükleer güvenlik ve enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi yoluyla bölgedeki faaliyetlere katılmaya başlamıştır. Geçen yüzyılın doksanlı yıllarında, bölgenin Rusya'ya olan bağımlılığını azaltmak amacıyla Kazakistan'da nükleer silahsızlanma çalışmalarına yatırım yapmış, sınır güvenliğini güçlendirmiş ve petrol ve gaz ihracatı için alternatif güzergâhlar geliştirmiştir. 2021 yılında Afganistan'dan askerlerini çekmesinin ardından ABD, bölgeye farklı bir vizyonla geri dönmüştür; zira artık burayı bir askeri üs olarak değil, aksine Rusya ve Çin'i kontrol altında tutmak için bir unsur olarak görmektedir. Bu yüzden Orta Asya’nın beş ülkesini ve Amerika’yı bir araya getiren C5+1 formatı güçlendirilmiştir. 2023 yılında, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun aralarında bölge liderleri ile ABD Başkanı arasında bir görüşme gerçekleştirilmiş olup bu da ilginin geri döndüğünün sembolik bir teyidi olmuştur. Toplantıda ulaşım, enerji ve nadir mineraller gibi konuların yanı sıra güvenlik meseleleri de ele alınmıştır.

Nitekim son yıllarda Kazakistan ve Özbekistan liderlerinin ABD'ye yaptığı ziyaretler, somut sonuçlar doğurabilecek pratik bir nitelik taşımaktadır. Zira yatırım, enerji, nadir mineraller ve dijital teknolojiler alanlarında anlaşmalar imzalanmıştır. Washington, resmi bir siyasi-askeri ittifak talep etmeden ekonomik ortaklığı derinleştirmeye hazır olduğunu göstermektedir. Ayrıca Moskova ve Pekin'e olan bağımlılığı azaltacak alternatifler sunmak ve Batı pazarlarına ve teknolojisine yönelik yolu açmak yoluyla ilişkilerini çeşitlendirmeye çalışmaktadır.

Bu üçlü rekabetin ortasında Rusya, Kazakistan üzerindeki nüfuzunu güçlü tutmak için Kazakistan ile ticari ve askeri ilişkilerini pekiştirmeye çalışmaktadır. Bu minvalde Rusya ve Kazakistan savunma bakanlıkları, 2027 yılına kadar geçerli olan ikili askeri iş birliği planını resmi olarak onaylamıştır. Zira İki ülke; Kazakistan'ın kuzey ve doğu bölgelerine Rus doğalgazı sevkiyatını artırma, petrol ve elektrik politikalarını koordine etme ve Rus devlet şirketi Rosatom iş birliğiyle Kazakistan'ın ilk nükleer santralini inşa etme planlarını sürdürmektedir. Ayrıca Hazar Boru Hattı Konsorsiyumu'nun istikrarlı çalışması da güvence altına alınmaktadır. Özellikle Rusya devlet şirketi Rosatom tarafından yürütülen nükleer santral projesi, Kazakistan'ın enerji ve teknoloji alanında uzun vadeli olarak Moskova'ya bağımlı olmasını sağlayacaktır.

Sonuç olarak Kazakistan yönetiminin Balkaş santrali için Rusya, diğer santral projeleri için ise Çin gibi aktörlerle iş birliği yapması, büyük güçlerin menfaat çatışmalarına hizmet etmektedir. Oysa İslam'a göre enerji kaynakları ve yeraltı madenleri kamu malıdır. Dolayısıyla dünyanın en büyük uranyum üreticisi olan Kazakistan'ın kendi kaynaklarını bağımsız bir şekilde işleyip Müslüman halkın menfaati için kullanmak yerine yabancı devlet şirketleriyle anlaşmalar yapması, bölge halkının zenginliklerinin sömürülmesi anlamına gelmektedir. Bu yüzden Orta Asya'daki enerji ve kalkınma sorunlarının çözümü Rusya, Çin veya Batılı şirketlerle yapılan anlaşmalarda değil, İslam ülkelerinin tek bir yönetim (Hilafet) altında birleşerek kendi öz kaynaklarını ve teknolojisini üretmesinde yatmaktadır.

*** Aşkabat'ta dükkanlarda ve apartman girişlerinde hırsızlık olayları önemli ölçüde arttı. Birkaç polis yetkilisi, kaçırılmada gözaltına alınanların büyük çoğunluğunun Ahal ilçesi sakinleri, özellikle yaşlı kadınlar olduğunu ve açlık ve yoksunluk nedeniyle yasayı çiğnediklerini söyledi. 12 Kasım'da RFE/RL muhabiri bu gelişmeleri Türkmen başkentinden haber yaptı.**

İsmi açıklanmaması şartıyla konuşan bir Aşkabat polis memuru; "Son haftalarda, Beherden, Kaka, Akwdai gibi Ahal ilçelerinden Aşkabat'a gelen 50 yaş üstü kadınların hırsızlık vakalarında artış oldu. Bazı günlerde, polis karakolu yetkililerinin gözaltına alınan kadınları sorgulamaya vakti olmuyor" dedi. İki kimliği belirsiz polis memurunun ayrı anlatımlarına göre, kadınlar ağırlıklı olarak market alışverişi, kıyafet ve ayakkabı hırsızlığıyla ilgileniyor.

Başkentten ismi açıklanmayan başka bir polis memuru; "Mağazalardan yiyecek, çoğunlukla da meyve ve ekmek çalıyorlar. Ayrıca apartmanların girişlerinde dolaşıyor ve sakinlerin kapılarının önüne bıraktığı ayakkabılar ve şapkaları alıyorlar. Ayrıca kürsüdeki sakinler tarafından yıkanmış kıyafetleri de alıyorlar" dedi. (ww.azathabar.com, 12 Kasım 2026).

Öncelikle kısaca Türkmenistan'daki maden zenginliklerine bir göz atalım: Türkmenistan, özellikle petrol ve doğalgaz olmak üzere doğal zenginlikler açısından zengin ülkelerden biridir. Ülkedeki en önemli maden zenginlikleri şunlardır:

- Doğal gaz: Türkmenistan, dünyanın en büyük gaz rezervlerinden birine sahiptir.

- Petrol: Hazar Denizi kıyılarında ve Karabogaz yakınlarındaki bölgelerde büyük petrol yatakları bulunmaktadır.

- İyot ve brom: Türkmenistan, iyot ve brom üretiminde dünyanın önde gelen ülkelerinden biridir.

- Kalsiyum, magnezyum ve tuz.

- Kükürt: Gaz sahalarında büyük miktarlarda kükürt bulunmakta olup kimya endüstrisi için önemli kaynaklardan biridir.

- İnşaat malzemeleri arasında şunlar yer almaktadır: Kum, çakıl, mermer, dolomit, kireç taşı ve çimento üretimi için ham maddeler.

Ancak ne yazık ki bu zenginlikler; kendisini Orta Asya'nın tarihi koruyucusu ve hayati alanının bir parçası olarak gören Rusya, mutlak ekonomik gücüne güvenen,

Kuşak ve Yol Girişimi sayesinde karayolları, demiryolları, iç limanlar, enerji, madenler ve telekomünikasyon alanlarında Orta Asya'da birinci yatırımcı haline gelen Çin ve 2001 yılından sonra "terörle mücadele" bayrağı altında Orta Asya'ya güçlü bir şekilde giren ve Rusya'nın nüfuzunu yeniden elde etmesini engellemeyi ve Çin'in doğuya ve batıya doğru genişlemesini frenlemeyi temsil eden Amerika arasında paylaşılmak için bir çatışma alanına dönüşmüştür.

İslam'ın zenginliklere yönelik bakışına gelince:

-Müslüman toplumun karşı karşıya kaldığı ekonomik sorun, ülkenin iç ve dış servetinin ümmetin tüm fertlerine tek tek dağıtılmasıdır. Böylece tüm bireylerin bütün temel ihtiyaçlarının tamamen doyurulması ve onlardan her bir ferdin lüks ihtiyaçlarının tatmin edilmesi sağlanmış olacaktır.

- İnsan olması bakımından insanın temel ihtiyaçları şunlardır: Yiyecek, giyecek ve meskendir. Bunlar artmaz. Ancak artan ve yenilenen şey sadece onun lüks ihtiyaçlarıdır. Bunun için ilerleyen modern yaşama paralel olarak insanın ihtiyaçlarındaki artış temel ihtiyaçlarla ilgili değil ancak lüks ihtiyaçlarındaki artışla ilgilidir.

Bu düşüncelerden hareketle İslam, yoksulluğa zamana ve mekana ya da medeni olarak gerileme veya ilerlemeye göre değişmeyen tek bir bakış açısıyla bakar ve yoksulluğa temel ihtiyaçların tam olarak doyurulmaması olarak itibar eder. Nitekim şeriat, bu temel ihtiyaçları üç olarak belirlemiştir ki bunlar: Yiyecek, giyecek ve meskendir. Zira Allahu Teala şöyle buyurmuştur: وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ "**Onların örfe uygun olarak beslenmesi ve giyimi baba tarafına aittir.**" [Bakara 233] Ve Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وُجْدِكُمْ "**Onları gücünüz ölçüsünde oturduğunuz yerin bir bölümünde oturtun**" [Talak 6] İbn Mace, İbn el-Ahvas'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir: Allah'ın Rasulü (Sallallahu Aleyhi ve Âlihi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: ألا وحقهن عليكم أن تحسنوا إليهنّ كسوتهنّ وطعامهنّ "**Onların sizin üzerinizdeki hakları ise, giyim kuşam ve yeme içme konularında kendilerine iyi imkânlar sağlamanızdır.**" Buna göre doyurulmaması yoksulluk kabul edilen ihtiyaçlar, yiyecek, giyecek ve barınmadır. Bunların dışında kalanlar ise doyurulmadığı taktirde bir sorun oluşturmayan lüks ihtiyaçlar kapsamında nitelendirilmektedir.

Böylece İslam, yoksulluğu sadece temel ihtiyaçlarını karşılamaktan aciz olan bireylerin sorunu olarak görmez. Bilakis yoksulluğu, gerek servete sahip bireyler ile ihtiyaçların doyurulması arasında sınıfların varlığını hissettirecek şekilde büyük bir eşitsizliğin olması gibi bıraktığı etkiler bakımından, gerek en önemlisi ülkenin servetlerinin sömürülmesi ve toplumun bireylerin enerjilerinden mahrum bırakması olmak üzere geride bıraktığı ciddi ekonomik etkiler bakımından, gerekse hırsızlık, yağma, kıskançlık ve kin gibi insanların birbirleriyle olan ilişkilerindeki güvenlik ve istikrar üzerinde olumsuz etkiler bırakan yolsuzluk bakımından olsun toplumla ilgili bir sorun olarak görür.

İslam'ın, yoksulluğun doğrudan tedavisine ilişkin çözümlerine gelince:

Bunun iki yönü vardır. Birinci yön: Ferdin kendisiyle ilgilidir. Zira İslam, ferdi kazanmaya ve rızık talep etmeye teşvik etmiştir. Dahası rızkı kazanmak için çaba göstermeyi, muhtaç olup güç yetiren kimseye farz kılmıştır. Zira bir hadiste şöyle rivayet edilmiştir: Allah'ın Rasulü (Sallallahu Aleyhi ve Âlihi ve Sellem)'in Sa'd İbn Muaz Radiyallahu Anh ile musafaha yaparken iki elinin kabardığını görür, Nebi

(Sallallahu Aleyhi ve Âlihi ve Sellem) sebebini sorunca Sa'd: "Ailemi geçindirmek için balyoz ve kürekle çalışıyorum" deyince (Sallallahu Aleyhi ve Âlihi ve Sellem) Sa'd'ın elini öptü ve şöyle dedi: كفان يحبهما الله تعالى "**İşte Allahu Teala'nın sevdiği iki avuç.**"

İkinci yöne gelince: Şeriat, bu temel ihtiyaçlarını doyuracağı şeyleri elde etmesi için yoksula yardım etmeyi başkalarının üzerine yüklemiş ve bunları aşağıdaki şekilde ayırmıştır:

a- Kendisine mahrem olan akrabalarının üzerine farz kılmıştır. Zira Allahu Teala şöyle buyurmuştur: وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ "**Onların örfe uygun olarak beslenmesi ve giyimi baba tarafına aittir. Bir insan ancak gücü yettiğinden sorumlu tutulur. Hiçbir anne, çocuğu sebebiyle, hiçbir baba da çocuğu yüzünden zarara uğratılmamalıdır. Onun benzeri (nafaka temini) vâris üzerine de gerekir.**" [Bakara 233] Yani rızık ve giyim bakımından kendisinin çocuğu gibi varisine ait demektir.

b- Eğer onun, Allah'ın üzerlerine akrabalarına bakmayı vacip kıldığı akrabaları yoksa, zekât kapısı olan Beytu'l Mâl'e intikal eder. Ebu Hureyra'nın şöyle dediği rivayet edilmiştir: Allah'ın Rasulü (Sallallahu Aleyhi ve Âlihi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: من ترك مالاً فلورثته، ومن ترك كلاً فإلينا "**Kim bir mal bırakırsa onun varislerine aittir. Kim de geride kimsesiz birini bırakırsa (onun bakımı) bize aittir.**" Oğlu ve babası olmayan her zayıf kişi demektir. Zira Allahu Teala şöyle buyurmuştur: إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ "**Ancak sadakalar (zekât), fakirlere, miskinlere... aittir.**" [Tevbe 60]

c- Şayet fakir ve miskinlerin zaruri ihtiyaçlarının karşılanmasına Beytü'l Mâl'daki zekât kâfi gelmezse, o takdirde devletin Beytü'l Mâl'in diğer gelir kalemlerinden harcama yapması gerekir.

Sonuç olarak Aşkabat'ta kadınların yaptığı hırsızlık olayı İslam'ın haram kıldığı bir eylem olmakla birlikte bunun temel sorumlusu yönetim sistemi ve yöneticilerdir. Zira yöneticiler; ümmetin zenginliklerini, İslam'ın emrettiği şekilde ümmetin maslahatı için kullanmak yerine sömürgeci kafirlerin hizmetine sunmaktadırlar. Bu yüzden devasa servetlere sahip olmasına rağmen halkının temel ihtiyaçlarını karşılamamasından dolayı ümmetin kadınlarının sırf temel ihtiyaçlarını çalmak zorunda kalması, Türkmenistan yöneticileri için utanç verici bir durumdur. Bu durumdan kurtulmanın tek yolu; bu hain yöneticileri tahtlarından indirip ümmetin servetlerini İslam'ın emirlerine göre dağıtacak olan adil bir Halife'nin ikame edilmesidir.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Ramazan Ebu Furkan